

Fimmtudaginn 19. nóvember 1998.

Nr. 148/1998.

Halldór T. Svavarsson

(Sigurður Sigurjónsson hrl.)

gegn

Fjallkonunni ehf.

(Leó E. Löve hrl.)

Víxilmál.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson og Gunnlaugur Claessen og Björn Þ. Guðmundsson, settur hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar 2. apríl 1998. Hann krefst sýknu af kröfum stefnda svo og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst þess, að héraðsdómur verði staðfestur og áfrýjanda gert að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti.

I.

Stefndi höfðaði málið á hendur áfrýjanda til heimtu skuldar samkvæmt víxli, að fjárhæð 1.833.243 krónur, út gefnum 1. maí 1996 af Þóroddi Guðmundssyni og samþykktum af Landfara ehf. til greiðslu í Búnaðarbanka Íslands í Reykjavík 27. september sama árs, en Guðmundur Þóroddsson og áfrýjandi voru ábekingar á víxlinum. Víxillinn bar áritunina „án afsagnar“.

II.

Fyrir Hæstarétti hefur áfrýjandi lagt fram yfirlýsingar frá aðalbanka Búnaðarbanka Íslands hf. og öllum útibúum hans í Reykjavík um, að víxillinn, sem stefndi reisir kröfur sínar á, hafi ekki verið til innheimtu hjá þeim. Á þessum grunni ber áfrýjandi fyrir sig þá nýju málsástæðu fyrir Hæstarétti, að víxillinn hafi ekki verið sýndur til greiðslu með þeim hætti, sem um ræðir í 1. mgr. 38. gr. víxillaga nr. 93/1933. Af þeim sökum og með vísan til 1. mgr. 53. gr., sbr. 2. mgr. 46. gr. sömu laga, hafi stefndi glatað víxilrétti gagnvart áfrýjanda, og beri því að sýkna hann af kröfu stefnda.

Í greinargerð stefnda fyrir Hæstarétti er framangreindri málsástæðu áfrýjanda mótmælt sem of seint fram kominni. Stefndi

viðurkennir þar hins vegar, að víxillinn, sem um ræðir í málinu, hafi ekki verið sýndur til greiðslu í Búnaðarbanka Íslands, heldur hafi hann með vitund allra víxilskuldaranna verið geymdur á skrifstofu stefnda, þar sem „freistað var að innheimta hann“. Telur stefndi þetta jafngilda því, að greiðslustað víxilsins hafi verið breytt með samkomulagi.

III.

Eins og mál þetta er vaxið, verður framangreindri málsástæðu áfrýjanda komið að fyrir Hæstarétti samkvæmt 2. mgr. 163. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, sbr. 17. gr. laga nr. 38/1994.

Stefndi reisir kröfur sínar á hendur áfrýjanda á þeim víxli, sem áður er lýst, og rekur málið eftir ákvæðum XVII. kafla laga nr. 91/1991. Honum stoðar því ekki að bera því við, að greiðslustaður víxilsins hafi með samþykki allra hlutaðeigenda verið í reynd annar en víxillinn ber með sér. Fyrir liggur, að víxillinn var ekki sýndur til greiðslu í einhverri afgreiðslu Búnaðarbanka Íslands í Reykjavík á gjalddaga eða öðrum hvorum tveggja næstu virkra daga þar á eftir, svo sem bar að gera samkvæmt 1. mgr. 38. gr. víxillaga. Af þessum sökum og með vísan til 1. mgr. 53. gr. sömu laga hefur stefndi glatað víxilrétti gagnvart áfrýjanda. Verður hann samkvæmt því sýknaður af kröfu stefnda.

Rétt þykir, að hvor aðili beri sinn kostnað af málinu í héraði og fyrir Hæstarétti.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, Halldór T. Svavarsson, er sýkn af kröfum stefnda, Fjallkonunnar ehf., í máli þessu.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 12. janúar 1998.

Mál þetta, sem dómtekið var 18. desember síðastliðinn, er höfðað með stefnu, þingfestri 30. september 1997, af Fjallkonunni ehf., kt. 660169-0329, Óðinsgötu 4, Reykjavík, gegn Halldóri T. Svavarssyni, kt. 060652-4149, Skeiðarvogi 157, Reykjavík.

Stefnandi gerir þær dómkröfur, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 1.833.243 kr. með dráttarvöxtum samkvæmt 10. og 12. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 með síðari breytingum frá 27. september 1996 til greiðslu-

dags. Þá er krafist málskostnaðar að mati dómsins, auk virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

Stefndi krefst aðallega niðurfellingar málsins, en til vara, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda. Þá krefst hann þess, að sér verði dæmd „hæfileg ómakslaun svo og málskostnaður úr hendi stefnanda að mati dómsins“.

I.

Málavextir.

Í málinu liggur fyrir víxill, að fjárhæð 1.833.243 kr., út gefinn í Reykjavík 1. maí 1996 af Þóroddi Guðmundssyni, kt. 240951-4609, en samþykktur af Landfara ehf., kt. 600588-2069, til greiðslu í Búnaðarbanka Íslands, Reykjavík, 27. september 1996. Víxillinn, sem ber áritunina „án afsagnar“, er fram-seldur af útgefanda. Víxillinn er ábektur af stefnda og hefur ekki fengist greiddur. Beðið hefur verið um gjaldþrotaskipti á búum samþykkjanda og útgefanda, og er þeim ekki stefnt í málinu.

II.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

Stefnandi reisir kröfu sína á 47. og 48. gr. víxillaga nr. 93/1933 og XVII. kafla laga nr. 91/1991. Krafa um virðisaukaskatt er reist á lögum nr. 50/1988, en stefnandi kveður skuldina vera vegna útleigu af sinni hálfu. Sú starfsemi sín sé ekki virðisaukaskattsskyld, en stefnanda verði gert að greiða virðisaukaskatt af lögmannsþjónustu. Af hálfu stefnanda er því mótmælt, að aðrar varnir en þær, er greinir í XVIII. kafla laga nr. 91/1991, fái komist að í málinu.

III.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Stefndi styður kröfu sína um niðurfellingu málsins því, að við þingfestingu þess hafi stefndi, en ekki stefnandi, sótt þing, og þá hafi stefnandi ekki boðað lögmæt forföll. Hafi dómari ekki gætt leiðbeiningarskyldu sinnar með því að benda stefnanda á að gera þá kröfu, að málið yrði felld niður.

Kröfu sína um sýknu reisir stefndi á því, að stefndi hafi aldrei fengið sendar tilkynningar um greiðslufall á víxlinum, sem hafi verið með gjalddaga 27. september 1996, eins og stefnanda beri skylda til samkvæmt 45. og 46. gr. víxillaga nr. 93/1933. Svo hafi allt í einu komið stefna síðdegis 26. september síðastliðinn í lokuðu umslagi, sem afhent hafi verið og skilin eftir hjá fólki, sem búi í sama húsi og stefndi. Hafi stefndi ekki séð stefnuna fyrr en næsta sunnudagskvöld, 28. sama mánaðar, en þá hafi verið liðið meira en ár frá gjalddaga víxilsins. Telur stefndi allar kröfur stefnanda

vegna víxilsins á hendur sér fyrndar samkvæmt 70. gr. víxillaga svo og 118. gr. laga nr. 91/1991.

IV.

Niðurstaða.

Samkvæmt endurriti úr þingbók dómsins er bókað, að við þingfestingu málsins hafi Tryggvi Viggósson hdl. sótt þing fyrir hönd stefnanda. Standa því þegar af þeirri ástæðu ekki rök til þess að verða við kröfu stefnda um niðurfellingu málsins.

Fyrningu víxilsins var slitið innan tímamarka 2. mgr. 70. gr. víxillaga nr. 93/1993 með birtingu stefnu 26. september 1997, en engir þeir annmarkar eru á stefnubirtingu, að sjálfkrafa leiði til frávísunar.

Víxillinn ber áritunina „án afsagnar“. Þurfti stefnandi sem víxilhafi því ekki að láta afsegja víxillinn vegna greiðslufalls til þess að halda fullnusturétti sínum, sbr. 46. gr. víxillaga.

Eigi liggur fyrir í málinu, að stefnandi hafi sent tilkynningu samkvæmt 1. mgr. 45. gr. víxillaga um greiðslufall víxilsins, en þrátt fyrir það glataði hann ekki fullnusturétti sínum, sbr. 6. mgr. nefndrar lagagreinar.

Það er því niðurstaða dómsins, að stefnandi hafi lagt fram í málinu víxil óaðfinnanlegan að formi til með löglegri heimild og gert kröfur í samræmi við það. Samkvæmt því er krafa stefnanda um skyldu stefnda til greiðslu höfuðstóls víxilsins, 1.833.324 kr., tekin til greina, en rétt þykir, að fjárhæðin beri dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá ofangreindum stefnubirtingardegi til greiðsludags. Þá ber eftir þessum úrslitum að dæma stefnda til að greiða stefnanda málskostnað, er telst hæfilega ákveðinn 50.000 kr., og hefur þá ekki verið tekin afstaða til reglna um virðisauka-skatt.

Dóminn kveður upp Helgi I. Jónsson héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Halldór T. Svavarsson, greiði stefnanda, Fjallkonunni ehf., 1.833.324 kr. ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 26. september 1997 til greiðsludags og 50.000 kr. í málskostnað.
